

Natuurtoets

Linge's Zorglandgoed

projectnr. 249187
revisie 01
19 april 2013

Opdrachtgever

Stichting Linge's Zorglandgoed
Nicoline van Iperen en Cor van den Berg
Middelweg 30
4147 AV Asperen

datum vrijgave

19 april 2013

beschrijving revisie 01

Definitief

goedkeuring

M. Korthorst

vrijgave

E.H. Bijvoet

Colofon

Projectgroep bestaande uit:

ir. M. Korthorst

Tekstbijdragen:

ir. M. Korthorst

Fotografie:

ir. M. Korthorst

Vormgeving:

Oranjewoud

Datum van uitgave:

19 april 2013

Contactadres:

Monitorweg 29
1322 BK Almere
Postbus 10044
1301 AA Almere Stad

Copyright ©

Ingenieursbureau Oranjewoud B.V.

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

Inhoud	blz.
1 Inleiding	5
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Doel	5
1.3 Leeswijzer	5
2 Wettelijk kader	6
3 Gebiedsbeschrijving	8
3.1 Situering plangebied.....	8
3.2 Plan- en werkschrijving	8
4 Methode.....	12
4.1 Bureau studie natuurwaarden	12
4.2 Terreinbezoek.....	12
5 Onderzoeksresultaten	11
5.1 Terreinbezoek.....	11
5.2 Conclusie Natuurwaarden	13
6 Toetsing aan natuurwetgeving.....	14
6.1 Effecten op de beschermde gebieden.....	14
6.2 Effecten op beschermde soorten	14
6.2.1 Overige en strikt beschermde soorten (Tabel 2 en 3, Flora- en faunawet).....	14
6.2.2 Algemene beschermde soorten (Tabel 1, Flora- en Faunawet)	15
7 Conclusies en aanbevelingen	16
7.1 Conclusie	16
7.2 Tot slot.....	16
8 Literatuur.....	17
Bijlage 1: Wettelijk Kader	18

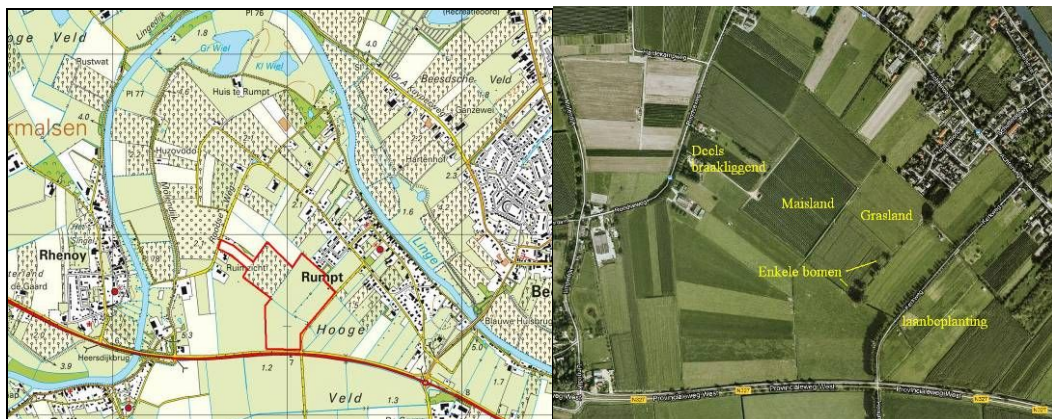
1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Stichting Linge's Zorglandgoed is voornemens om binnen een plangebied van ongeveer 17,5 hectare in Rumpt (gemeente Geldermalsen) een nieuw zorglandgoed te realiseren. Het plangebied is een agrarisch gebied waarin akkerbouw en grasland elkaar afwisselen, het leef- en broedgebied van een specifiek aantal beschermde en kenmerkende soorten in het kader van de Flora- en faunawet. Het plangebied, is op onderstaande figuur aangegeven, het gebied wordt in het oosten begrensd door de Kerkweg, in het zuiden door de Provincialeweg West, in het westen door de Roodseweg en in het noorden door de Achtermonde.

Vanuit de Flora- en faunawet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Het herinrichten van de terreinen valt onder het begrip 'ruimtelijke ontwikkeling' uit de Flora- en faunawet.

In het kader van de noodzakelijke bestemmingsplanwijziging zijn diverse gebiedsonderzoeken noodzakelijk waaronder dit onderzoek. Deze rapportage toetst de ontwikkeling van het terrein aan de Flora- en faunawet.

Figuur 1.1: ligging plangebied ten zuiden van de Rumpt en de Linge.

1.2 Doel

Het doel van de voorliggende natuurtoets is:
het opsporen van eventuele strijdigheden van de voorgenomen ingreep met de Flora- en faunawet.

1.3 Leeswijzer

De opzet van deze natuurtoets is als volgt. Hoofdstuk 2 introduceert het wettelijk kader. Een gebiedsbeschrijving en achtergrondinformatie van de planontwikkeling zijn opgenomen in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 beschrijft de methode, de aanpak voor de natuurtoets. Hoofdstuk 5 gaat in op de onderzoeksresultaten en het veldbezoek. Hoofdstuk 6 omvat de effectenbeoordeling en maatregelen om effecten te voorkomen of beperken. In hoofdstuk 7 staan de conclusies van de toetsing beschreven. In de bijlage is een uitgebreide beschrijving opgenomen van het wettelijke kader.

2 Wettelijk kader

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in **gebiedsbescherming** en **soortbescherming**.

Gebiedsbescherming

De gebiedsbescherming omvat Beschermde Natuurmonumenten aangewezen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998, Speciale Beschermingszones (SBZ/Natura 2000) aangewezen in het kader van de Vogel- en/of Habitatrichtlijn en de Ecologische Hoofdstructuur. De gebiedsbescherming van Natura 2000 is sinds oktober 2005 volledig geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998. Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten een beschermd gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

Het plangebied maakt geen deel uit van gebieden die planologisch beschermd worden. Het maakt geen onderdeel uit van de Ecologische hoofdstructuur, Beschermde Natuurmonument of Natura 2000-gebied. De ontwikkeling van het zorglandgoed hoeft derhalve niet aan de Natuurbeschermingswet getoetst te worden.

Soortbescherming

De soortbescherming is geregeld in de Flora- en faunawet. Deze geldt overal in Nederland. In het kader van de Flora- en faunawet is een groot aantal plant- en diersoorten beschermd. Om bij het opstellen van plannen, dan wel bij de uitvoering van de werkzaamheden, rekening te kunnen houden met de aanwezige beschermde plant- en diersoorten is het noodzakelijk om te weten welke soorten in het gebied voorkomen. Indien als gevolg van werkzaamheden ten behoeve van ruimtelijke ontwikkelingen beschermde soorten worden geschaad, is een ontheffing ex art. 75 Flora- en faunawet noodzakelijk. Deze moet worden aangevraagd bij het ministerie van EL&I. Het is daarbij van belang om te weten tot welke beschermingscategorie de aanwezige soorten behoren.

De beschermde soorten zijn ingedeeld in drie categorieën:

- **algemene soorten** (tabel 1-soorten); waarvoor geen ontheffingsplicht geldt wegens een complete vrijstelling
- **overige soorten** (tabel 2-soorten) waarvoor een vrijstelling geldt, indien wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Voor het onderhavige project is een dergelijke gedragscode momenteel niet van toepassing, zodat ook voor deze soorten een ontheffingsplicht geldt. De voorwaarden waaronder voor deze soorten een ontheffing kan worden verkregen zijn minder streng dan voor de strikt beschermde soorten.
- **strikt beschermde soorten** (tabel 3-soorten) waarvoor een ontheffingsplicht geldt voor werkzaamheden die leiden tot verstoring van deze soorten of vernietiging van het leefgebied

Vrijstellingsbesluit

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingsbesluit van kracht. Met dit besluit is geregeld dat voor algemeen voorkomende soorten (tabel 1 soorten) een vrijstelling geldt bij ruimtelijke ingrepen en geen ontheffing meer aangevraagd hoeft te worden. Als er beschermde en minder algemene soorten (tabel 2 & 3 soorten) voorkomen is het noodzakelijk om te bepalen of deze negatieve effecten ondervinden door de wijzigingen of de werkzaamheden in het plangebied. Bij schade of verstoring van beschermde soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden bij Dienst Regelingen.

Zorgplicht

Daarnaast geldt voor alle soorten, ook de niet beschermde soorten, een algemene zorgplicht. Deze zorgplicht houdt in dat de initiatiefnemer redelijkerwijs maatregelen neemt, dan wel redelijkerwijs handelingen met negatieve effecten achterwege laat, om schade aan plant- en diersoorten zoveel mogelijk te beperken.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

Jaarrond beschermde verblijfplaatsen

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen van vogels. Speciale bescherming genieten die vogelsoorten die het gehele jaar of jaarlijks dezelfde nestlocatie gebruiken. Deze vaste verblijfplaatsen zijn **jaarrond beschermd**.

Slechts een beperkt aantal vogelsoorten (zie tabel 2.1) bewoont het nest permanent of keert elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Overigens maken de meeste vogels elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd.

Tabel 2.1: jaarrond beschermde vogelnesten (Ministerie van LNV, 2009)

Soortnaam	Categorie vaste nesten	Op de volgende categorieën gelden de verbodsbepalingen van artikel 11 van de Flora- en faunawet het <i>gehele seizoen</i>
Steenuil	1	Nesten die, behalve gedurende het broedseizoen als nest, buiten het broedseizoen in gebruik zijn als vaste rust- en verblijfplaats
Gierzwaluw, Huismus, Roek	2	Nesten van koloniebroeders die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing of biotoop. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar.
Grote gele kwikstaart, Kerkuil, Oehoe, Ooievaar, Slechtvalk,	3	Nesten van vogels, zijnde geen koloniebroeders, die elke broedseizoen op dezelfde plaats broeden en die daarin zeer honkvast zijn of afhankelijk van bebouwing. De (fysieke) voorwaarden voor de nestplaats zijn vaak zeer specifiek en limitatief beschikbaar
Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Sperwer, Wespendif, Zwarte wouw	4	Vogels die jaar in jaar uit gebruik maken van hetzelfde nest en die zelf niet of nauwelijks in staat zijn een nest te bouwen

Indien een ruimtelijke ontwikkeling negatieve effecten op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- bescherming van flora en fauna (b);
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

3 Gebiedsbeschrijving

3.1 Situering plangebied

Het plangebied betreft een terrein van 17,5 hectare agrarische grond welke niet openbaar toegankelijk is. Het plangebied bestaat in z'n geheel uit mais- en grasland, afgewisseld met een aantal sloten, greppels, een enkele boom en een aantal landbouwwegen. Er zijn nauwelijks 'natuurlijke' terreinen of overhoekjes binnen het landschap aanwezig. Het gehele gebied is ingericht voor de agrarische functie die het gebied heeft. Nabij de Kerkweg staan verspreid een aantal populieren en wilgen op een perceelsgrens, tevens is hier een kleine open schuurtje aanwezig. Onderstaande foto's geven een impressie van het gebied.

Figuur 3.1: foto's van het plangebied (juli 2012).

3.2 Plan- en werkomschrijving

Het nieuwe landgoed wordt een openbaar toegankelijk gebied. Op het landgoed komt een aantal zorgwoningen. Van het totale plangebied van 17,5 hectare wordt circa 15 hectare dusdanig ingericht en beheerd dat er zich natuur kan ontwikkelen. Deze nieuwe natuur zal onder andere gaan bestaan uit nieuw bos, struwelen, moeras, water en bloemrijke graslanden.

Landschap

De landschappelijke inpassing van de zorgwoningen wordt gebruikt om oorspronkelijke landschappelijke karakteristieken, met het contrast tussen het oeverwallenlandschap en komlandschap, te herstellen en te versterken. In het plan wordt het oeverwallenlandschap aan de noordzijde zichtbaar en beleefbaar door ruimte voor een kleinschaligheid van nieuwe landschapselementen.

Er ontstaat een 'landschappelijk mozaïek' met halfopen en halfgesloten ruimtes. De landschappelijke situering van de verschillende bospercelen, waterlopen en de situering van de nieuwe bebouwing zorgen voor een dynamiek van wisselende perspectieven met verrassende doorzichten van buiten naar binnen en intern. Dit is overal voelbaar binnen het landgoed. Aan de zuidzijde van het plangebied wordt juist het open zicht van het grootschalige komlandschap versterkt door dit deel van het plangebied open van karakter te houden.

Eiland

In de kern van het landgoed vormt een gebogen eiland met een afwijkende grillige vorm een 'eyecatcher' die het contrast en de eigen positionering van een zelfstandig landgoed nabij de kern van Rumpt versterkt. Het eiland wordt toegankelijk voor recreanten en biedt daarnaast ruimte voor ecologische natuurontwikkeling en waterberging.

Zorgwoningen

De nieuwe zorgwoningen bestaan uit laagbouw en vormen een 'erfcluster van allure'. De positie is binnen zichtvensters naar het omliggend landschap langs de hoofdontsluiting. De zorgwoningen staan daarnaast open gericht met zichtassen naar het eiland. Het landgoed is voor bestemmingsverkeer per auto enkel bereikbaar vanaf de Roodseweg. Een duidelijk herkenbare en veilige ontsluiting voor bestemmingsverkeer en een gevarieerd netwerk van recreatieve wandelverbindingen draagt bij aan een publiek toegankelijk landgoed. Er zijn mogelijkheden om vanuit de zorgwoningen zowel kleinere als grotere 'ommetjes' te maken door het landgoed. De dienstwoning is gepositioneerd als poortgebouw binnen een nieuwe rabatten structuur.

Figuur 3.2: inrichtingsschets van Linge's Zorglandgoed (bron B40).

Natuurcentrum en boomgaard

Aan de noordzijde bevindt zich binnen een nieuwe kleinschalige boomgaard een klein gebouw wat gaat dienen als natuurcentrum en tevens onderdak gaat bieden voor de dieren van het landgoed. De positionering is strategisch centraal op loopafstand van enerzijds de zorgwoningen, anderzijds het dorp Rumpt met de nabij gelegen speeltuin.

De nieuwe bebouwing zal in architectonisch beeld op elkaar aansluiten. De architect zal met alle randvoorwaarden, eisen en wensen een ontwerp maken voor de nieuwe bebouwing passend bij de landschapsvisie van Linge's Zorglandgoed en afgestemd op het buitengebied.

Natuurontwikkeling

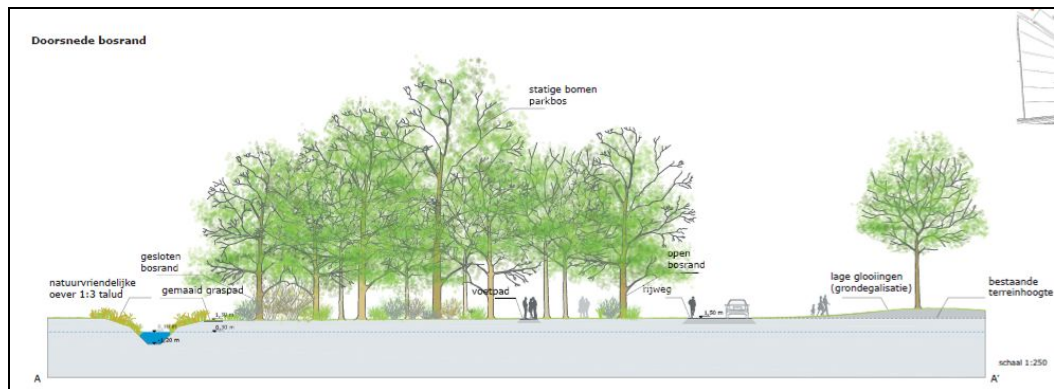
Binnen het nieuwe zorglandgoed is ruimte voor diverse soorten en grootschalige natuurontwikkeling. De voormalige agrarische gronden krijgen een functiewijziging waarbinnen aan de hand van de bodemsoort diverse natuur doeltypes gecreëerd worden. Van de 17,5 hectare zal circa 15 hectare nieuwe natuur gerealiseerd worden. Deze nieuwe natuur zal onder andere gaan bestaan uit nieuw bos, struwelen, moeras, water en bloemrijke graslanden. Beheer is vervolgens noodzakelijk om de natuur in het gewenste eindbeeld te houden. Bestaande watergangen in het plangebied blijven behouden, worden verbreed en komen in verbinding te staan met de centraal gelegen waterpartij. De beeldbepalende populier nabij de Kerkweg wordt in het landschapsplan opgenomen.

▪ Bos

Op het landgoed zal een zogenaamd park-stinze bos worden ontwikkeld. Dit is een halfnatuurlijk bostype, die kenmerkend is voor landgoederen. Het statige karakter van het parkbos past goed bij de sfeer van het landgoed. Het is een hoogopgaand bostype dat voorkomt op de zand, zavel en kleigronden op oeverwallen en stroomruggen binnendijks. Van nature wordt dit type bos gedomineerd door essen en iepen, met een rijke struiklaag en veel voorjaarsbloeiende kruiden (stinzeplanten: verwilderde bol- en knolgewassen, zoals sneeuwkllokjes, daslook en wilde narcis). In de struiklaag komen onder andere meidoorns, vlieren, hazelaars, kardinaalsmuts en sleedoorns voor. Op landgoederen in het rivierengebied worden ook vaak eiken (en andere exoten) op de drogere plekken aangetroffen. De grondwaterstand van het parkbos kan variëren van vrij hoog in de winter (zo'n 10-80cm onder maaiveld) tot laag in de zomer (1-2m onder maaiveld).

▪ Bosranden

Behalve de statige bomenlaag is voor een divers beeld (en aantrekkelijkheid voor verschillende dieren) ook de ontwikkeling van een bosrand van belang. De bosranden aan de binnenzijde van het landgoed (richting bebouwing en natuureiland) zullen grotendeels een open karakter krijgen, zodat er uitzicht is over de centrale open ruimte. De randen naar de omgeving worden gevormd door meer gesloten bosranden. Evenals bij het parkbos zal de ontwikkeling van een struweel-mantelzone gestimuleerd moeten worden door aanplant (van bijvoorbeeld meidoorn, kardinaalsmuts, krentenboompje, hazelaar). Deze bosranden zullen eens in de drie jaar voor de helft teruggesnoeid moeten worden. De open bosranden kunnen worden aangeplant met een lage dichtheid als brede strook aansluitend op het bos. De openheid van de rand kan in stand worden gehouden door hakhoutbeheer. Een brede soortkeuze is ecologisch waardevol en biedt een gevarieerd beeld.

Figuur 3.3: doorsnede van de beoogde bossen en bosranden (bron B4O).

▪ **Natuureiland**

Het natuureiland kent een andere uitgangssituatie dan het aan te planten bos. Hier zal zich natuur ontwikkelen onder invloed van het water (en het onderwater staan). Hier is het gewenste eindbeeld een open beplanting (bloemrijk grasland, ruigte, rietland en moeras) met her en der wat wilgenbosjes. Het controleren van de hydrologische situatie is hier de sleutel voor de natuurontwikkeling. Om op het eiland de diversiteit in plantensoorten te bevorderen wordt het terrein met wisselende hoogtes aangelegd (net boven en onder grondwaterstand) om zo drogere en nattere plekken te creëren. Rondom het eiland wordt een lage kade aangelegd met een inlaat, die het waterniveau binnen het eiland regelt (zo kan het eiland voor een groot gedeelte onderwater worden gezet in de winter). Tevens biedt deze kade overzicht over het eiland voor bezoekers.

▪ **Sloten rondom het landgoed**

De sloten rondom het landgoed krijgen natuurvriendelijke oevers (taluds flauwer dan 1:3), een waterdiepte van minimaal 1 meter en een openwater-breedte van circa 4 meter. Aan de oevers zullen zich plasdrasoevers ontwikkelen. Het beheer van de slootkanten bestaat uit het jaarlijks (gefaseerd) maaien en afvoeren van maaisel. Afhankelijk van de snelheid van de verlanding zullen de sloten eens in de zoveel jaar moeten worden geschoond (gemiddeld eens in de 5-10 jaar).

Werzaamheden

Om de bovenstaande ontwikkelingen mogelijk te maken zullen op een aantal deelgebieden graaf- en bouwactiviteiten (voor de zorgwoningen, eiland en waterplas, verbreden watergangen) plaatsvinden waarbij negatieve effecten op de aldaar aanwezige flora- en fauna niet zijn uit te sluiten.

4 Methode

Het onderzoek naar het voorkomen van beschermde soorten en ligging van de beschermde gebieden is opgebouwd uit twee onderdelen:

- een bureaustudie;
- een terreinbezoek.

4.1 Bureaustudie natuurwaarden

Om een inschatting te maken van de soortgroepen en specifieke soorten die in en rond het projectgebied voorkomen, zijn de landelijke databanken voor natuurwaarnemingen geraadpleegd, waaronder telmee.nl en waarneming.nl. Het invoerportaal waarneming.nl is een website waarop door vrijwilligers natuurwaarnemingen in Nederland worden verzameld. Telmee.nl is het invoerportaal van de landelijke Particuliere Gegevensbeherende Organisaties (PGO's). Er kan informatie over diverse soortgroepen tot op kilometerhokniveau worden verkregen.

Aanvullende gegevens over het mogelijk voorkomen van beschermde soorten is verkregen uit verschillende verspreidingsatlassen. Op basis van deze specifieke provinciale bronnen en landelijke atlassen ontstaat een compleet beeld van de potentieel aanwezige natuurwaarden.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van deze verspreidingsgegevens van een soort, in combinatie met kennis van de terreingeschiktheid voor deze soorten, is middels een terreinbezoek nagegaan of deze soorten mogelijk ook in het plangebied of de omgeving kunnen voorkomen. Het voorkomen van wettelijk beschermde soorten in het uurhok of kilometerhok betekent namelijk niet perse dat deze soorten zich in de omgeving van het projectgebied bevinden. Het projectgebied omvat slechts een klein deel van het kilometerhok en daarmee ook een beperkt aantal verschillende biotopen en habitats. Met behulp van het terreinbezoek is nagegaan welke dit zijn. Hierdoor kan meer duidelijkheid gegeven worden over de voorkomende dan wel verwachte soorten in het projectgebied. Tijdens het terreinbezoek zijn een aantal watergangen op het plangebied bemonsterd op beschermde vissen.

5 Onderzoeksresultaten

5.1 Terreinbezoek

Het plangebied is bezocht op 3 juli 2012 door een deskundig ecooloog van Oranjewoud. Op basis van de bureaustudie en de aangetroffen biotopen is een beeld verkregen van het voorkomen van beschermde soorten. De volgende biotopen zijn aangetroffen:

- maïsland:

Het plangebied bestaat grotendeels uit maïsland. In het vroege voorjaar vormen de akkers leef- en broedgebied voor kieviten en scholeksters. De intensieve landbouwmethode zorgt ervoor dat de natuurwaarden van dergelijke percelen laag zijn.

- grasland:

Grote delen van het plangebied bestaan uit weidegronden. De uit Engels raaigras bestaande weilanden zijn relatief soortenarm en botanisch niet interessant.

- sloot- en wegbermen:

De bermen bestaan voor het overgrote deel uit Engels raaigras met algemene kruiden, zoals paardenbloem, fluitenkruid, pinksterbloem, ridderzuring, kruipende boterbloem, veldkers, akkerdistel en grote brandnetel. Dit zijn alle soorten die een voedselrijke bodem indiceren. Er werd geen plas- of draswatergangen aangetroffen die geschikt zijn voor overige (Tabel 2) beschermde flora zoals orchideeën. Het voorkomen hiervan kan op basis van de biotoopeigenschappen worden uitgesloten.

- struweel en beplanting:

Struwelen, bomenlanen en houtwallen zijn voor diverse soortgroepen van groot belang. In het plangebied zijn een aantal losstaande bomen aanwezig (zie figuur 1.1), houtwallen, bosschages of bomenlanen zijn niet in het plangebied aanwezig.

Hieronder volgt een beschrijving van de aanwezige beschermde soorten die kunnen worden verwacht.

Zoogdieren

Het gehele plangebied is in beperkte mate geschikt foerageergebied voor vleermuissoorten die in het agrarisch landschap voorkomen. Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet (tabel 3-soorten), te verwachten soorten zijn algemene soorten als Gewone dwergvleermuis of Laatzvlieger. Dergelijke soorten verblijven overdag in een gebouw zoals oude boerderijen en kunnen het plangebied gebruiken als een deel van hun foerageergebied. Als vaste verblijfplaats tijdens de kraamperiode of als overwinteringslocatie is de enige schuur op het plangebied zeker niet geschikt. Gebouwbewonende vleermuizen verblijven bij voorkeur in tochtvrije ruimtes in gebouwen in bijvoorbeeld een spouwmuur, kelder of zolder. Dergelijke locaties zijn niet op het plangebied aanwezig, de te verwijderen schuur die op het plangebied aanwezig is niet geschikt als vaste verblijfplaats voor vleermuizen.

Het gehele plangebied is verder geschikt leefgebied voor een aantal algemene zoogdiersoorten, zoals muizen, mol, konijn, kleine marterachtige, vos en egel. Het plangebied is ongeschikt leefgebied voor strikt beschermde soorten als steenmarter, boommarter, noordse woelmuis of waterspitsmuis. Dergelijke soorten komen niet voor in de omgeving en het aanwezige biotoop is ongeschikt voor deze strikt beschermde soorten.

Amfibieën en reptielen

Het agrarisch gebied is geschikt als leef- en voortplantingsgebied voor algemene en wijdverspreid voorkomen amfibieën. Tijdens het veldbezoek is een gewone pad in de wegberm aangetroffen, in een watergang zijn larven van zowel de groene kikkercomplex als kleine watersalamander opgevisst. Strikt beschermde en zeldzame soorten als rugstreeppad, poelkikker, kamsalamander en heikikker, welke allen ook in het rivierenland voorkomen, (van eekelen *et al.*, 2006) worden niet in het plangebied verwacht. In het kilometerhok waarin het plangebied is gelegen de genoemde soorten niet waargenomen (*telmee.nl*; *waarneming.nl*). Het plangebied is evenmin geschikt voor de kamsalamander.

Er zijn geen (visvrije) poelen of watergangen op het plangebied aanwezig. Reptielen komen niet in de omgeving van het plangebied voor (ravn.nl).

Vogels

Het plangebied een geschikt broed- en foerageergebied voor een groot aantal vogelsoorten. Gedurende het veldbezoek zijn op de pas gemaakte graslanden zowel Kievieten als Scholeksters met jongen aangetroffen. De watergangen vormen leefgebied voor watervogels. Wilde eend, meerkoet en waterhoen zijn aanwezig. De bomen en struwelen zijn geschikt broedgebied voor allerlei soorten zangvogels, lijsterachtige, duiven en mezen. In de rietkraag langs de kerkweg zijn diverse kleine karekieten gehoord. Jaarrond beschermde vogelnesten, categorie 1 t/m 4 (zie tabel 2.1), zijn niet aangetroffen en niet te verwachten op het plangebied. In de in potentie geschikte nestboom was geen roofvogel nesten zichtbaar aanwezig. Volgens *waarneming.nl* zijn op en nabij het plangebied onder meer steenuil, bosuil en groene specht aanwezig. De steenuil wordt geregeld waargenomen langs de zuidzijde van Rumpst (*waarneming.nl*). De groene specht is gezien en gehoord tijdens het veldbezoek nabij het sportcentrum aan de Roodse weg. Voor beide uilensoorten vormt het agrarisch land een geschikt foerageergebied.

Flora

Het aanwezige gras- en akkerland is niet geschikt voor beschermde Tabel 2 of 3 soorten uit de Flora- en faunawet. De slootkanten bestaan uit algemeen voorkomende kruiden en grassen. Bijzondere soorten of beschermde soorten zijn niet aangetroffen.

Vissen

In de watergangen is actief gevestigd met een schepnet naar beschermde vissoorten. Er zijn veel driedoornige stekelbaarzen gevangen maar geen beschermde vissen. Desondanks is de aanwezigheid van de kleine modderkruiper (Tabel 2-soort) niet uit te sluiten aangezien deze soort wijdverspreid voorkomt en ook in de omgeving van het plangebied (telmee.nl).

Vlinders, libellen en overige beschermde soortgroepen

Het plangebied is ongeschikt terrein voor beschermde soorten uit deze soortgroepen. De locatie kent geen kenmerkende en bijzondere biotopen en vegetaties (zoals heide, hoogvenen, bloemrijke graslanden of vennen) waarvan de beschermde vlinders en/of libellen veelal afhankelijk zijn voor hun voorkomen.

In onderstaande tabel is een indicatieve lijst opgenomen van te verwachten beschermde soorten op het plangebied.

Tabel 5-1: indicatieve lijst van overige (Tabel 2) en strikt (Tabel 3) beschermde soorten van de Flora- en faunawet) in het plangebied op basis van het bureauonderzoek en het terreinbezoek.

Soort		Beschermingsstatus		
Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Flora- en faunawet	Habitatrichtlijn Bijlage II/IV;	Rode lijst (nov. 2004)
Zoogdieren				
Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	X 3	Bijlage IV, HR	-
Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	X 3	Bijlage IV, HR	-
Vissen				
Kleine modderkruiper	<i>Cobitis taenia</i>	X 2	-	-
Vogels				
Steenuil	<i>Athene noctua</i>	-	-	-

Verklaring afkortingen in kolommen:

X = soort is beschermd krachtens de Flora- en faunawet beschermingsregime AMvB art.75

1 = soort tabel 1

2 = soort tabel 2

3 = soort tabel 3

HR = Habitatrichtlijn

KW = Kwetsbaar

5.2 Conclusie Natuurwaarden

Uit de resultaten van de bureaustudie en het terreinbezoek blijkt dat in het plangebied beschermde soorten voor kunnen komen (zie tabel 5-1). Het gaat hier om soorten die algemeen voorkomen (tabel 1-soorten) in Nederland en enkele overige of strikt beschermde soorten (tabel 2 en 3-soorten). Gebouwbewonende vleermuizen uit de omgeving kunnen het plangebied gebruiken om te foerageren. De steenuil is aanwezig langs de zuidkant van de Rump, deze soort zal niet binnen het plangebied broeden maar mogelijk wel foerageren.

Algemene soorten (tabel 1 Flora- en faunawet)

Sinds 23 februari 2005 is het Vrijstellingbesluit bij artikel 75 Flora- en faunawet van kracht. Voor de algemene soorten van Tabel 1 zoals aanwezige soorten als veldmuis, bosmuis, egel, konijn of gewone pad, geldt sindsdien een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Aan deze vrijstelling zijn geen aanvullende eisen gesteld, mits de zorgplicht in acht wordt genomen.

Overig beschermde soorten (tabel 2 Flora- en faunawet)

De kleine modderkruiper staat vermeld op tabel 2. Voor soorten van tabel 2 is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van EL&I goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt een dergelijke gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

Strikt beschermde soorten (tabel 3 Flora- en faunawet)

Voor strikt beschermde soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn en Bijlage 1 AMvB art.75 Flora- en faunawet - Tabel 3 zoals de in potentie aanwezige gewone dwergvleermuis en laatvlieger geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting geen vrijstelling. Ook niet op basis van een gedragscode. Voor deze soorten is een ontheffing nodig indien verbodsbepalingen worden overtreden.

Indien de werkzaamheden effect hebben op de bovengenoemde soorten uit Tabel 3 is een ontheffing nodig. De ontheffingsaanvraag voor deze soorten wordt getoetst aan vier criteria (zwarte toets):

- 1) In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast door de werkzaamheden?
- 2) Is er een wettelijk belang?
- 3) Is er andere bevredigende oplossing/alternatief?
- 4) Komt de gunstige staat van instandhouding niet in het geding?

De criteria staan naast elkaar en niet na elkaar (aan alle vier moet voldaan zijn). Voor het verontrusten en verlies van leefgebied van strikt beschermde soorten kan een aanvullend compensatieplan noodzakelijk zijn, waarin in detail mitigerende en compenserende maatregelen worden uitgewerkt.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3 van de Flora- en faunawet; alle vogels zijn in Nederland beschermd. Werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord zijn verboden.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Dit geldt niet voor de steenuil die is opgenomen in categorie 2 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Het onderbrengen van deze soort op deze lijst geeft aan dat vaste rust- en verblijfplaats van deze vogelsoort jaarrond is beschermd. De functionaliteit van de rust- en verblijfplaats moet in de plannen gewaarborgd blijven door het nemen van mitigerende maatregelen.

6 Toetsing aan natuurwetgeving

6.1 Effecten op de beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet in, of in de buurt van, een Natura 2000-gebied het plangebied maakt evenmin onderdeel van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) of een ecologische verbindingszone. Derhalve is een toetsing aan de gebiedsbeschermende wetten niet relevant.

6.2 Effecten op beschermde soorten

Uit de bureaustudie en het veldbezoek is naar voren gekomen dat ter plaatse van het plangebied beschermde soorten en strikt beschermde soorten kunnen voorkomen. In deze paragraaf worden de mogelijke effecten beschreven van de herinrichting van het terrein voor de aanwezige soortgroepen.

6.2.1 Overige en strikt beschermde soorten (Tabel 2 en 3, Flora- en faunawet)

Vleermuizen

De functieverandering van het landbouwgebied in een landgoed zal niet resulteren in negatieve effecten op vleermuizen. De beoogde inrichting vormt een geschikt nieuw foerageer- en leefgebied voor vleermuizen door de ontwikkeling van bosschages, bosranden en natuurvriendelijke oevers. Er bevinden zich geen vaste rust- of verblijfplaatsen voor vleermuizen op het plangebied die negatieve effecten ondervinden als gevolg van de beoogde landgoedontwikkeling. Verstoring van beschermde vaste- rust of verblijfplaatsen is daarom niet aan de orde.

De bomenrijen langs de Kerkweg zijn mogelijk onderdeel van vlieg- en foerageerroutes van vleermuizen. Deze bomenrijen zullen in de toekomst aansluiten bij de bomenlanen op het landgoed waardoor de foerageermogelijkheden voor de aanwezige soorten sterk worden vergroot. Ten behoeve van de aanleg van het landgoed worden geen bomenrijen of solitaire bomen gekapt. Negatieve effecten op vleermuizen zijn niet aan de orde.

Vissen

De aanwezige watergangen blijven gehandhaafd en worden vergroot en krijgen natuurvriendelijke oevers. Door het vergroten van de bestaande watergangen en creëren van nieuwe waterpartijen wordt nieuw leefgebied voor vissen gecreëerd. Door het natuurlijke vriendelijke ontwerp ontstaat in de oeverzone een oevervegetatie die nieuw leefgebied vormt voor o.a. de kleine modderkruiper. Tijdens de aanlegfase dienen negatieve effecten op de kleine modderkruiper beperkt te worden. Indien de bestaande watergangen vergraven moeten worden dient voorafgaande daaraan de aanwezige vissen weg gevangen te worden. Het vergraven dient conform een goedgekeurde gedragscode plaats te vinden. In de gedragscode van de Unie van Waterschappen is beschreven welke maatregelen genomen dienen te worden indien de bestaande watergangen vergraven worden.

Broedvogels

Op de akkers, weiden, in slootkanten en rietkragen zijn gedurende het voorjaar broedende vogels aanwezig. Bijzondere aandachtsgebieden voor vogels zijn de hoog opgaande populieren en de struweel- en rietzone langs de kerkweg.

Vanuit de Flora- en faunawet is het verboden om de nesten van broedende vogels te verstoren. Hiervoor kan in principe ook geen ontheffing worden verkregen, omdat dit eenvoudig kan worden voorkomen door voor broedende vogels verstoringende werkzaamheden buiten het broedseizoen te plannen.

Dit betekent dat bij de planning van de noodzakelijke werkzaamheden rekening gehouden dient te worden het broedseizoen van de aanwezige vogels. Indien gedurende het voorjaar werkzaamheden gewerkt wordt dient voorkomen te worden dat vogels op of nabij het bouwterrein gaan broeden, negatieve effecten op vogels door verstoring kunnen dan worden voorkomen.

Voor het broedseizoen kan geen vaste periode worden aangegeven, omdat dit van soort tot soort en van jaar tot jaar kan verschillen afhankelijk van de weersomstandigheden. Globaal kan echter de periode maart tot en met juli aangehouden worden.

6.2.2 **Algemene beschermde soorten (Tabel 1, Flora- en Faunawet)**

Het agrarische akker- en grasland waaruit het plangebied hoofdzakelijk bestaat is vooral leefgebied voor algemene, weinig kritische soorten als mol, haas en veldmuis. De aanwezige kleine zoogdieren zijn met name te vinden in de slootkanten en (nabij) perceelsgrenzen. Door de aanleg van de zorgwoningen wordt een klein areaal van het leefgebied van deze algemeen beschermde soorten verstoord, beschadigd of tijdelijk vernietigd. Ten gevolge van de voorgenomen ingreep wordt slechts een beperkt deel van het aanwezige biotoop van deze soorten (tijdelijk) verstoord, verhard of bebouwd. Van het totale plangebied van 17,5 hectare wordt circa 15 hectare dusdanig ingericht dat er zich natuur kan ontwikkelen. Op het niveau van de aanwezige populaties zijn dan ook geen effecten aan de orde; de lokale instandhouding van deze soorten komt niet in gevaar. De beoogde natuurontwikkeling biedt kansen voor allerlei soortgroepen om zich in het gebied te vestigen of uit te breiden.

Grotere zoogdieren, als de hermelijn, wezel, vos, bunzing, haas, konijn en egel hebben grote leefgebieden en zullen tijdens de werkzaamheden het verstoorde deel van plangebied mijden. In de directe omgeving en ook binnen het plangebied is voldoende geschikt leefgebied aanwezig voor deze soorten. Negatieve effecten op populatieniveau van de aanwezige soorten kunnen uitgesloten worden.

De gunstige staat van instandhouding van de zoogdieren zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

Amfibieën

Alle aanwezige amfibieën zijn zogenaamde algemeen beschermde 'Tabel 1' soorten. Voor de algemene soorten van Tabel 1 geldt een vrijstelling voor artikelen 8 t/m 12 van de Flora- en faunawet. Schade aan amfibieën is het grootst als de graafwerkzaamheden in het voortplantingsseizoen plaats vindt (maart tot en met juli). In deze periode zijn zowel de volwassen dieren als larven aanwezig in het water. Na de voortplanting verlaten sommige amfibieën het water om het landbiotoop op te zoeken en later om te overwinteren. Zij overwinteren in holletjes in de bodem, onder bladafval, takkenhopen of stenen.

Bij de uitvoering van werkzaamheden aan de aanwezige watergangen kunnen overwinterings-, en voortplantingsplaatsen van amfibieën worden verstoord en vernietigd. Dit geldt met name voor soorten die in het water overwinteren, namelijk de bastaardkikker. De bastaardkikker is een algemeen voorkomend soort. Indien de werkzaamheden buiten de voortplantingstijd en overwintering worden uitgevoerd is de schade beperkt. De ingreep heeft geen effecten op populatieniveau.

Bij uitvoering van de werkzaamheden aan perceelgrenzen of slootkanten in het najaar- of winterperiode kunnen overwinteringsplaatsen (greppels, holletjes) van amfibieën worden verstoord en vernietigd. Dit geldt met name voor soorten die op land overwinteren, namelijk de gewone pad, bruine kikker en deels de kleine watersalamander. De gewone pad, bruine kikker en kleine watersalamander zijn algemeen voorkomende soorten. Indien de werkzaamheden buiten de voortplantingstijd en overwintering worden uitgevoerd is de schade beperkt. De ingreep heeft hoe dan ook geen effecten op populatieniveau aangezien het nieuw ingerichte landgoed, door de afwisseling van natte en droge biotopen, optimaal geschikt is voor amfibieën.

De gunstige staat van instandhouding van algemene amfibieënsoorten zal niet worden aangetast als gevolg van de voorgenomen ingreep.

7 Conclusies en aanbevelingen

7.1 Conclusie

Samengevat is het resultaat van de natuurtoets dat op de planlocatie in beperkte mate beschermde flora en fauna aanwezig is. Het plangebied is geschikt leefgebied voor algemeen beschermde zoogdiersoorten (zoals muizen, egel en haas); daarnaast vormt het een landbiotoop voor algemeen beschermde amfibieënsoorten en is het een leef- en broedgebied voor diverse soorten vogels, waaronder een aantal weidevogels. Vleermuizen kunnen het plangebied gebruiken als foerageergebied, dit geldt eveneens voor in de omgeving voorkomende steenuil. Dat er verblijfplaatsen van strikt beschermde vleermuizen op het plangebied voorkomen is uit te sluiten. Op het plangebied zijn geen vogelnesten aanwezig die jaarrond zijn beschermd (categorie 1-4). In de aanwezige watergangen komt mogelijk de kleine modderkruiper voor (tabel 2-soort), bij de herprofilering van deze bestaande watergangen dient hier rekening mee gehouden te worden.

Het omvormen van de agrarisch land tot een landgoed heeft geen negatief effect op de gunstige staat van eventueel op het plangebied voorkomende foeragerende vleermuizen, evenmin heeft het een negatief effect op vaste vliegroute of verblijfplaatsen van deze soortgroep.

Tijdens het bouwrijp maken van de te bebouwen delen van het plangebied en de aanleg van het landgoed zullen er negatieve effecten optreden op een beperkt aantal algemene beschermde soorten door een tijdelijke verstoring van een deel van het leefgebied. Aangezien in het plangebied in het voorjaar diverse broedende vogels zijn te verwachten, dient hiermee in de planning en uitvoering rekeningen gehouden te worden. Het vergraven van akkerranden, slootkanten en bermen dient bij voorkeur in de periode augustus - oktober plaats te vinden. Dit is de meest gunstige periode voor de eventuele aanwezige overwinterende amfibieën en zoogdieren en broedvogels. Door een zorgvuldige werkwijze en het nemen van mitigerende maatregelen kan schade worden voorkómen en blijven negatieve effecten beperkt.

Voor de effecten op de algemene voorkomende, maar beschermde soorten (uit Tabel 1 van de Flora- en faunawet) hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Voor deze algemene soorten geldt een vrijstelling.

Op termijn biedt het nieuwe landgoed een nieuw en waardevol leefgebied voor een groot aantal soorten en soortgroepen die momenteel niet op het plangebied voorkomt. Ook voor de aangetroffen en verwachte aanwezige soorten blijft het plangebied geschikt door het grote areaal aan nieuwe natuur en de verscheidenheid in biotopen.

7.2 Tot slot

De voorliggende natuurtoets is gebaseerd op inventarisatiegegevens van derden, literatuuronderzoek en een verkennend terreinbezoek.

Een dergelijk onderzoek kan niet geheel uitsluiten, dat tijdens de uitvoering van de werkzaamheden, (strikt) beschermde soorten worden aangetroffen. Gezien het gebruik en de kennis van aanwezige natuurwaarden in het plangebied worden de risico's op verstoring van beschermde soorten als minimaal ingeschat. Eventueel aangetroffen soorten dienen verplaatst te worden naar geschikt leefgebied in de omgeving.

8 Literatuur

- Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. Van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse Zoogdieren. Stichting Uitgeverij Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, 3e herziene druk.
- Eekelen, van *et al.*, 2006. Inventarisatie en soortbeschermingsmaatregelen kamsalamander, rugstreeppad, heikikker en grote modderkruiper in Alblasserwaard en Vijfheerenland. Rapportnr 06-123 Bureau Waardenburg.
- Lange, R., P. Twisk, A. van Winden & A. van Diepenbeek, 1994. Zoogdieren van West-Europa. Stichting Uitgeverij KNNV en VZZ i.s.m. Vereniging Natuurmonumenten.
- Lenders, H.J.R., C.C.H. Marijnissen & R.P.W.H. Felix, 1993. Waarnemen en herkennen van amfibieën en reptielen in het veld. Uitgave van de Stichting RAVON, Nijmegen.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren.
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, 2009. Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep. Augustus 2009.
- Mostert k. en J. Willemsen, 2008. Werkatlas verspreiding zoogdieren in Zuid-Holland 2000-2008 Stichting Zoogdierenwerkgroep Zuid-Holland www.zwgzh.nl Delft
- SOVON, 2002. Atlas van de Nederlandse broedvogels. SOVON Vogelonderzoek Nederland, KNNV Uitgeverij / Naturalis / EIS-Nederland.

Internet:

- www.ravon.nl
- www.telmeel.nl
- www.waarneming.nl
- www.zoogdieratlas.nl

Bijlage 1: Wettelijk Kader

Hieronder volgt een algemene beschrijving van de Natuurwetgeving, gevolgd door betreffende onderdelen van de wetgeving.

De Nederlandse natuurwetgeving

De Nederlandse natuurwetgeving valt uiteen in gebiedsbescherming en soortbescherming. De gebiedsbescherming is geïmplementeerd in de Natuurbeschermingswet 1998 en omvat de Natura 2000-gebieden. In de Natura 2000-gebieden zijn de beschermde natuur-monumenten alsmede de gebieden met de status Vogel- en/of de Habitatrichtlijn-gebied (voorheen Speciale Beschermings-Zones (SBZ's)) opgenomen.

Globaal kan gesteld worden dat de gebiedsbescherming gericht is op de bescherming van de waarden waarvoor een gebied is aangewezen. Deze bescherming is gebiedspecifiek, maar kent wel de zogenaamde externe werking. Dat wil zeggen dat ook handelingen buiten het beschermde gebied niet mogen leiden tot verlies aan kwaliteit in het beschermde gebied.

De soortbescherming is opgenomen in de Flora- en faunawet. Deze wet omvat ook de bescherming van Habitatrichtlijnsoorten buiten de aangewezen Natura 2000-gebieden welke zijn vermeld in bijlage IV. Deze bescherming geldt overal in Nederland, ook in de beschermde gebieden. De soortbescherming kent geen externe werking. Projecten worden getoetst aan de directe invloed op beschermde waarden binnen de grenzen van het projectgebied.

Conform deze wet is de initiatiefnemer bij ruimtelijke ingrepen verplicht op de hoogte te zijn van mogelijke voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied.

Vanuit de kennis dienen plannen en projecten getoetst te worden aan eventuele strijdigheid met de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet (zie paragraaf 2.2 van het voorgaande rapport).

Flora- en faunawet

Onder de werking van de Flora- en faunawet vallen circa 1.000 dier- en plantensoorten. Alle inheemse zoogdieren (m.u.v. de huismuis en zwarte en bruine rat), vogels, amfibieën en reptielen zijn beschermd. Tevens hebben een aantal soorten planten, vissen, insecten en ongewervelden een beschermde status. Voor de in het wild voorkomende planten en dieren geldt de algemene zorgplicht (art. 2).

Volgens de Flora- en faunawet mogen beschermde dier- en plantensoorten niet worden verwond, gevangen, opzettelijk worden verontrust of gedood. Voortplanting- of vaste rust- of verblijfplaatsen mogen niet worden beschadigd, vernield of verstoord.

Beschermde planten mogen op geen enkele wijze van hun groeiplaats worden verwijderd of vernield. De verbodsbepalingen van de wet staan genoemd in onderstaand kader.

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde planten:

- Artikel 8: Het plukken, verzamelen, afsnijden, vernielen, beschadigen, ontwortelen of op andere manier van de groeiplaats verwijderen van planten
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van planten

Verboden handelingen met betrekking tot beschermde dieren:

- Artikel 9: Het doden, verwonden, vangen of bemachtigen van dieren. Het met het oog op bovenstaande doelen opsporen van dieren.
- Artikel 10: Het opzettelijk verontrusten van dieren
- Artikel 11: Het beschadigen, vernielen, uithalen wegnemen, verstoren van nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren.
- Artikel 13: Het vervoeren en onder zich hebben (in verband met verplaatsen) van dieren

5

De werkingssfeer van de Flora- en faunawet is niet beperkt tot of gerelateerd aan speciaal aangewezen gebieden, maar geeft soorten **overal** in Nederland bescherming.

In artikel 75 van de Flora- en faunawet¹ worden de ontheffingsmogelijkheden weergegeven. Op 23 februari 2005 is de Algemene Maatregel van Bestuur m.b.t. artikel 75 van de Flora- en faunawet in werking getreden. Middels deze AMvB wordt onder bepaalde voorwaarden een algemene vrijstelling geregeld van de ontheffingsplicht van de Flora- en faunawet. Deze vrijstelling geldt voor ruimtelijke ontwikkeling en inrichting, bestendig gebruik en bestendig beheer en onderhoud en voor bepaalde (algemeen voorkomende) soorten. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling hangt af het de dier- of plantensoorten die voorkomen in het plangebied. In de AMvB worden hiertoe verschillende beschermingsregimes onderscheiden.

▪ Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime AMvB:

Voor deze soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkeling een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Voor deze soorten is derhalve geen ontheffing nodig. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de zorgplicht, die eveneens van de Flora- en faunawet uitgaat.

Soorten die vallen onder de vrijstelling betreft onder andere algemene zoogdiersoorten, zoals algemene muizen- en spitsmuizen, de Egel, Konijn en Mol, Ree en Vos, algemene amfibieënsoorten, waaronder de Bruine kikker, Gewone pad en Kleine watersalamander en plantensoorten als Grasklokje en Gewone dotterbloem.

▪ Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime AMvB:

Voor soorten van tabel 2 van de AMvB is bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, indien gewerkt wordt volgens een door het Ministerie van LNV goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode, dan dient ontheffing aangevraagd te worden, welke wordt getoetst aan het criterium 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort' (lichte toets). Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 2 de algemene zorgplicht.

▪ Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrichtlijn en in Bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime AMvB.

Voor soorten van tabel 3 geldt het zwaarste beschermingsregime en is bij ruimtelijke ontwikkelingen geen vrijstelling mogelijk van de ontheffingsplicht, ook niet met een gedragscode. Voor deze soorten dient een ontheffing aangevraagd te worden, welke aan vier criteria wordt getoetst (zware toets): de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats wordt niet aangetast, er is sprake van een in of bij wet genoemd belang, er is geen alternatief en 'doet geen afbreuk aan de gunstige staat van instandhouding van de soort'. Daarnaast geldt ook voor soorten van tabel 3 de algemene zorgplicht.

Voor Bijlage 1 soorten uit Tabel 3 kan ontheffing worden aangevraagd op grond van alle belangen genoemd in het Besluit vrijstelling beschermde dier- en plantensoorten. In de praktijk komen bij Bijlage 1- soorten onderstaande vier belangen het meeste voor bij een ontheffing voor een ruimtelijke ingreep:

1. Bescherming van flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e);
4. Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimte inrichting of ontwikkeling (j).

Voor Bijlage IV-soorten van de Habitatrichtlijn uit Tabel 3 geldt voor een ruimtelijke ingreep alleen ontheffing wordt verleend op grond van een belang uit de Habitatrichtlijn:

1. Bescherming flora en fauna (b);
2. Volksgezondheid of openbare veiligheid (d);
3. Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e).

¹ Besluit houdende wijziging van een aantal algemene maatregelen van bestuur in verband met wijzigingen van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen.

- Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in Tabel 1 t/m 3; alle vogels zijn in Nederland gelijk beschermd. T.a.v. vogels geldt, dat werkzaamheden of gebruik van ruimte waarbij vogels worden gedood of verontrust, of waardoor hun nesten of vaste rust- of verblijfplaatsen worden verstoord verboden zijn.

Bij ruimtelijke ontwikkelingen geldt een vrijstelling wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Ontbreekt zo'n gedragscode dan dient formeel een ontheffing te worden aangevraagd. Voor broedvogels wordt echter geen ontheffing verleend waarbij als voorwaarde wordt gesteld dat broedvogels niet verstoord mogen worden tijdens het kwetsbare broedseizoen; dit mede in het kader van de algemene zorgplicht die ook voor vogels geldt.

Bescherming van vogelnesten

Tijdens werkzaamheden dient rekening te worden gehouden met het broedseizoen. Hiervoor is geen standaardperiode, het gaat erom of er een broedgeval is. Verblijfplaatsen van vogels die hun verblijfplaats het hele jaar gebruiken, zijn jaarrond beschermd. Slechts een beperkt aantal soorten bewoont het nest permanent of keer elk jaar terug naar hetzelfde nest. Deze soorten staan vermeld in categorie 1 t/m 4 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Indien de werkzaamheden effect hebben op deze soorten is een ontheffing nodig. Voor vogels kan alleen een ontheffing worden verleend op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Dit zijn:

- bescherming van flora en fauna (b);
- veiligheid van het luchtverkeer (c);
- volksgezondheid of openbare veiligheid (d).

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest of zijn in staat om een nieuw nest te maken. Deze vogelnesten voor eenmalig gebruik zijn alleen tijdens het broedseizoen beschermd. Voor deze soorten* is geen ontheffing nodig, indien werkzaamheden buiten het broedseizoen plaatsvinden of maatregelen zijn getroffen om te voorkomen dat deze soorten zich op de bouwplaats gaan vestigen tijdens het broedseizoen. Buiten het broedseizoen mag van deze soorten het nest worden verplaatst of verwijderd.

* Een deel van deze soorten zijn ondergebracht in categorie 5 van de 'Aangepaste lijst van jaarrond beschermde vogelnesten' (Ministerie van LNV, 2009). Hoewel het onderbrengen van deze soorten op deze lijst anders doet vermoeden is de vaste rust- en verblijfplaats van deze vogels niet jaarrond beschermd. Dit betreffen namelijk vogels die weliswaar vaak terugkeren naar de plaats waar zij het jaar daarvoor gebroed hebben of de directe omgeving daarvan, maar die wel over voldoende flexibiliteit beschikken om, als de broedplaats verloren is gegaan, zich elders te vestigen.